

Financieel gezond mkb vereist een integrale en multidisciplinaire adviesbenadering

Branche Members only 123 0

De financieel adviesmarkt is te verkokerd om goed aan te sluiten bij de adviesbehoefte van het mkb. De nieuwe financieel adviseur voor het mkb die de vertrouwenspersoon van de ondernemer wil zijn, zal een meer integraal en multidisciplinair advies moeten gaan aanbieden en daarmee de financiële regie voor de ondernemer gaan voeren. Zodat werkgever, werknemer en de onderneming financieel meer zelfredzaam zijn.

Het Verzekerings-Archief, tijdschrift voor verzekeringswetenschap, jaargang 96, 3e kwartaal 2019
Mr. Marcel van Kooten FFP MFP CFP en dr. Fred de Jong¹

Ondernemers en werknemers in het midden- en kleinbedrijf (mkb) maken zich zorgen over de financiële gevolgen van de veranderingen in hun omgeving. Goed financieel advies is daarbij van groot belang, maar de financieel adviesmarkt is te verkokerd om goed aan te sluiten bij de adviesbehoefte van het mkb. De nieuwe financieel adviseur voor het mkb die de vertrouwenspersoon van de ondernemer wil zijn, zal een meer integraal en multidisciplinair advies moeten gaan aanbieden en daarmee de financiële regie voor de ondernemer gaan voeren. Zodat werkgever, werknemer en de onderneming financieel meer zelfredzaam zijn. Daarvoor is een andere manier van opleiden voor financieel adviseurs nodig en dat vraagt tegelijkertijd ook om nieuwe businessmodellen.

Inleiding

De BV Nederland staat voor grote en nieuwe uitdagingen. Ondernemingen moeten meer circulair ondernemen en hun businessmodel moet sustainable/duurzaam zijn. Werknemers vrezen voor hun baan als gevolg van de verdergaande digitalisering van de samenleving. En de ondernemer mag dit allemaal managen. We leven in een verandering van tijdperk (Rotmans, 2017) en om die transitie goed door te komen, is goed financieel advies essentieel. De transitie naar een nieuwe economie heeft grote financiële impact voor ondernemend Nederland. Voor financieel adviseurs betekent dit ook aanpassing aan de nieuwe (advies)behoeften van met name mkb'ers en zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). En die aanpassing is broodnodig om als financieel adviesmarkt in de toekomst relevant te blijven.

In dit artikel onderbouwen we de behoefte aan financieel advies bij het mkb, en tonen we aan dat de financieel adviesmarkt via een integrale en multidisciplinaire adviesbenadering beter kan aansluiten bij de adviesbehoefte van het mkb. De markt voor financieel adviseurs wordt vervolgens beschreven, waarna een nieuw business model wordt geïntroduceerd. In aansluiting daarop wordt het gat tussen vraag en aanbod bij financieel advies beschreven. Dit artikel besluit met enkele vervolgstappen en een conclusie.

Zorgen over financiële redzaamheid binnen het mkb

De financiële zelfredzaamheid van burgers/consumenten is de afgelopen jaren veelvuldig onderwerp van onderzoek geweest. Grote groepen Nederlanders maken zich zorgen over hun eigen financiële situatie. In de onderzoeken van Wijzer in Geldzaken (2019) en het Consumentenonderzoek Klantgerichtheid Verzilveren (De Jong, 2019) geeft 70% van de Nederlanders aan zich zorgen te maken over de eigen financiën. Het probleem van financiële zelfredzaamheid geldt niet alleen voor de consument, maar treft ook de mkb'er en de zzp'er. Onderzoek van de Kamer van Koophandel (2016) wijst uit dat een groot deel van de mkb'ers weinig financieel inzicht heeft en niet toekomstgericht bezig is. Met name zzp'ers hebben minder aandacht voor risico's en verzekeren zich bijvoorbeeld steeds minder vaak voor het risico van arbeidsongeschiktheid. In 2016 was nog maar 19% van hen verzekerd, tegen 23% in 2011 (CBS, 2018). Door de lage verzekeringsgraad van het mkb wordt de stabiliteit van de onderneming als financieringsbron bij financiële tegenslagen steeds belangrijker voor de ondernemer.

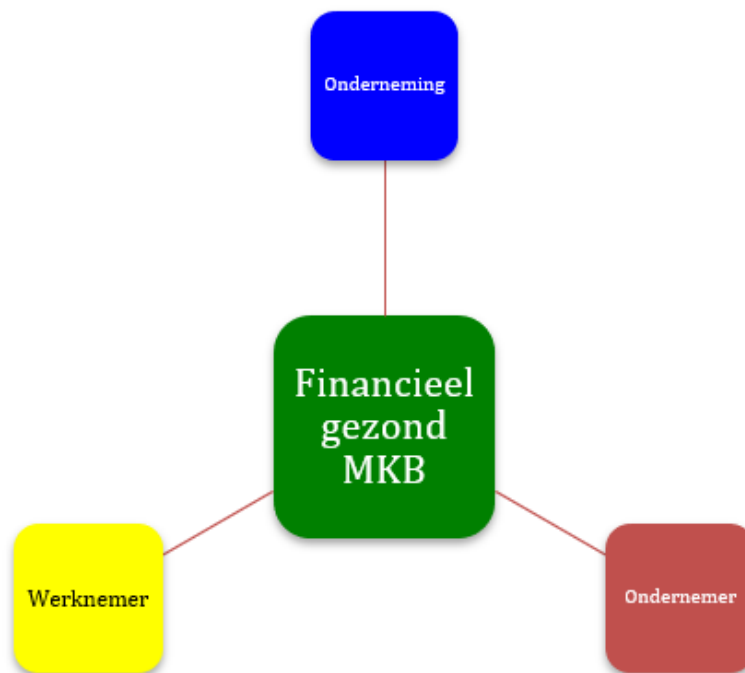
Uit onderzoek van Exact (2013) komt naar voren dat 50% van de mkb'ers geen precies beeld heeft van de financiële situatie van het eigen bedrijf en dat geldt vaak ook voor de privé situatie van de ondernemer zelf. Maar naast het ontbreken van inzicht en het onvoldoende actie ondernemen op dit moment, wordt het mkb geconfronteerd met nieuwe uitdagingen op het gebied van onder meer digitalisering, circulair ondernemen, bedrijfsoverdracht en sustainability, wat forse financiële consequenties heeft.

Verduurzaming en vergroening staan bij de mkb'er wel hoog op de agenda, maar 38% van de mkb'ers geeft aan een gebrek aan financiële middelen daarvoor te hebben (Kantar TNS, 2018). Daarnaast heeft 62% van de werkgevers (Nibud, 2017) personeel met schulden en gemiddeld kost een werknemer met financiële zorgen een werkgever €13.000 per jaar. Uit het Global Benefits Attitudes Survey van Willis Towers Watson (2017) blijkt dat met name jonge werknemers (43%) – de zogenaamde millennials – zorgen hebben over hun huidige en toekomstige situatie. Financiële zorgen blijken een negatief effect te hebben op gezondheid, maar ook op aanwezigheid, inzet en betrokkenheid van werknemers.

Integrale benadering

De financiële gezondheid van het mkb hangt af van drie pijlers die met elkaar in balans moeten zijn. Zowel de onderneming, de ondernemer, als zijn werknemers moeten financieel gezond gedrag vertonen om de transitie naar een duurzaam of sustainable bedrijfsmodel succesvol te

kunnen maken. Deze integrale benadering vraagt om een bredere blik van financieel adviseurs.

Figuur 1: integrale benadering voor financieel gezond MKB (klik op de afbeelding om te vergroten)

Mkb is groeimarkt voor financieel adviseurs

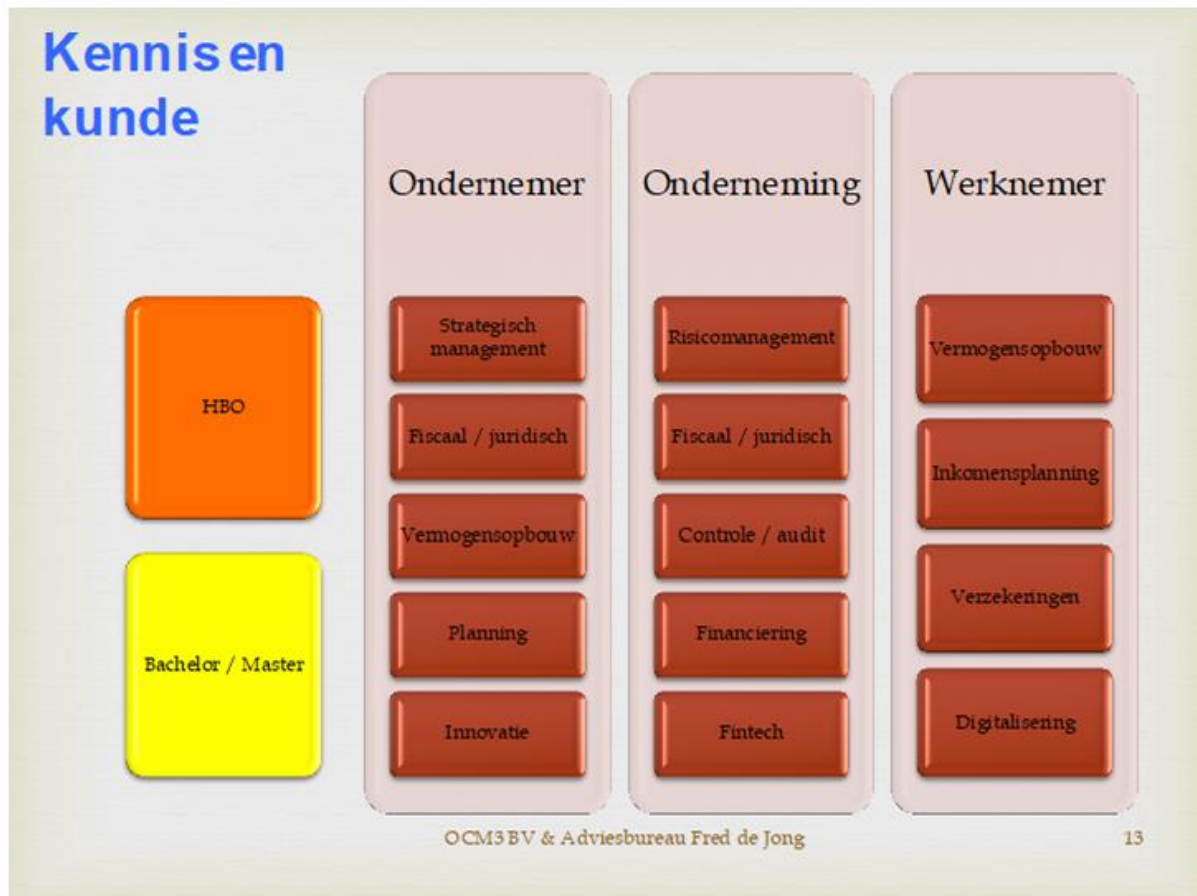
Het Nibud (2016) geeft aan dat financiële zelfredzaamheid niet hoeft te betekenen dat een consument in staat moet zijn om zelf zijn geldzaken te regelen. “Financieel zelfredzaam zijn betekent ook dat een consument weet wanneer hij hulp zou moeten inroepen wanneer het hem zelf niet lukt.” Het Nibud spreekt dan ook van financiële redzaamheid in plaats van financiële zelfredzaamheid. Hetzelfde principe gaat op voor het mkb. Financieel advies speelt binnen het mkb al een grote rol door de verplichte jaarrekening en belastingaangifte. Daarnaast maken twee van de drie ondernemers al gebruik van een extern financieel adviseur (Van Teefelen, Ibrahimovic & Lentz 2015).

In Nederland zijn tienduizenden financieel adviseurs actief met het mkb als aandachtsgebied. Dit zijn onder meer verzekeringstussenpersonen, financieringsadviseurs, accountants en belastingadviseurs. Binnen het vakbekwaamheidsbouwwerk van de Wet op het financieel toezicht (Wft) zijn alleen al 32.000 personen die de beroepskwalificatie ‘schadeverzekeringen zakelijk’ hebben behaald. Er zijn ruim 21.000 accountants geregistreerd bij de NBA en ruim 12.000 belastingadviseurs staan als zodanig ingeschreven bij de Kamer van Koophandel (www.belastingadviseur.nl).

Er is een gebrek aan financieel inzicht en financiële draag- en daadkracht bij grote groepen werknemers en ondernemers. En dat heeft direct invloed op de verdien capaciteit en de duurzaamheid van mkb-ondernemingen. Naast de behoefte binnen het mkb constateren we ook een behoefte/wens bij accountants en belastingadviseurs om breder te adviseren richting het mkb (Whitepaper ‘Upgrade naar de Fiscalist 2020’, Register Belastingadviseurs, 2016). De belastingadviseur wordt businessadviseur volgens Melanie van Hemert van PWC (Werken in de Fiscaliteit 2015, p. 22). ‘Adviseurs, daar is behoefte aan bij ondernemers’, zegt associate professor van Business School Nederland Hinrich Slobbe (Accountweek, 2018). “Dus meedenken bij voorgenomen overnames, aanvragen doen voor leningen, andere belangrijke financiële plannen voorbereiden en op haalbaarheid checken. Daar hangt straks de accountant/belastingadviseur aan, dergelijk werk zal een steeds grotere impact krijgen.”

Multidisciplinaire benadering

Mkb'ers worden geconfronteerd met financiële vraagstukken op diverse gebieden. Van financiering tot investering, van risicomanagement tot pensioenregeling en van geboorte, trouwen, huis kopen, pensionering tot overlijden. Daarnaast hebben strategische keuzes grote financiële impact. De financiële adviesbehoefte van het mkb is multidisciplinair, terwijl het aanbod van de adviesmarkt veelal versnipperd is. Die multidisciplinaire benadering vraagt om een deskundigheidsgebouw met verschillende niveaus en disciplines. Van de beginnend adviseur op instroom-hbo-niveau tot de gespecialiseerde, meer ervaren adviseur op hbo+- of wo-werk- en -denkniveau. Een voorbeeld van een dergelijk bouwwerk is te zien in figuur 2.

Figuur 2: voorbeeld deskundigheidsbouwwerk Financial Business Advice (klik op de afbeelding om te vergroten)

Voor ondernemers is financiering cruciaal en dit is vaak een eerste stap, maar deze stap moet wel in de context van de onderneming en de ondernemer worden bekeken. Op dit moment is dat hoofdzakelijk bancaire financiering, maar vormen van alternatieve financiering zijn in opmars. In 2017 werd er naar schatting voor 1 miljard euro aan alternatieve financiering verstrekt aan het mkb in Nederland (Rabobank, 29 juni 2018).

Zelfstandige financieel adviseurs (tussenpersonen of het intermediair) zijn zeer beperkt actief op het gebied van financieringen voor het mkb. De focus ligt vooral op de bemiddeling in zakelijke schadeverzekeringen. Wel is in de sector een verschuiving waarneembaar waarbij een deel van het intermediair niet alleen bemiddelt in schadeverzekeringen maar meer adviseert over risicomanagement in brede zin (situatie bij overlijden, bij arbeidsongeschiktheid en diverse bedrijfsrisico's).

Voor accountants, belasting- en financieel adviseurs ligt er de uitdaging om waarde te blijven toevoegen aan het mkb en zodoende relevant te blijven. De traditionele rol van de accountant,

verzekeringstussenpersoon en belastingadviseur verandert snel. In een omgeving waarin digitalisering de standaardwerkzaamheden steeds meer vervangt zal de adviseur van het mkb zijn businessmodel moeten aanpassen. De mkb-adviseur groeit meer toe naar de rol van trusted advisor met een integrale of regierol op het totale financiële gebied.

De financieel adviesmarkt voor het mkb is op dit moment verkokerd. Assurantietussenpersonen doen de verzekeringen, de accountant de jaarrekening, de belastingadviseur de belastingaangifte en de financieringsadviseur regelt het krediet. Maar iedereen kan zich financieel adviseur mkb noemen. Alleen het adviseren over zakelijke verzekeringen en de accountantsactiviteiten zijn gereguleerde werkzaamheden. Maar bijvoorbeeld advies over financiering is niet gereguleerd en ook advisering zonder de intentie om een verzekering te verkopen is niet wettelijk beschermd. Certificering is voor deze beroepsgroepen nodig om de kunnen waarborgen dat financieel advies passend is voor de mkb'er, dat de kans op misselling zo klein mogelijk wordt en dat de kwaliteit in ieder geval op een minimumniveau zit. Voorkomen moet worden dat er een wildgroei ontstaat van financieel adviseurs voor het mkb en de zzp'er. Een eerste stap ter voorkoming van wildgroei is gezet door de Stichting MKB Financiering die een gedragscode heeft gelanceerd per 1 juli 2019 en in oktober heeft aangekondigd verdere professionaliseringsstappen te nemen.

Financieel regisseur als businessmodel

De Jong en Oerlemans (2018) hebben een duurzaam businessmodel beschreven voor de financieel adviseur in de particuliere markt: de financieel regisseur. Deze regisseur behartigt doorlopend alle financiële vraagstukken van een huishouden, zowel verzekeringen, kredieten, belastingen, beleggingen als ook budgetbeheer. Ook voor het mkb en de zzp'er is de financieel regisseur een oplossing voor de beperkte financiële zelfredzaamheid van ondernemers in relatie tot de grote financiële uitdagingen in de komende jaren. De financieel regisseur is een financieel adviseur die alle financiële vraagstukken van een ondernemer, zijn onderneming en zijn werknemers kan beheren en daarover ook adviseert. De financieel regisseur is het beste te vergelijken met een gezondheidscentrum waarin meerdere disciplines zijn gehuisvest en waar een financieel huisarts (vanuit zijn eigen specialisme), kan doorverwijzen naar andere specialisten. Zo is het vak risicomangement een aparte discipline, die strategische en continuïteitsrisico's in kaart brengt. En ook financiële planning voor de ondernemer is een vak apart. Bij kleinere mkb'ers zijn deze disciplines vaak te combineren door dezelfde financieel adviseur, maar bij grotere ondernemingen vergt dat de kennis van specialisten. Financiële regie voor het mkb is een gecoördineerde aanpak van vraagstukken bij een onderneming met betrekking tot fiscaliteit, risico's, financiering, accountancy, strategie, Human Resource Management (HRM), vermogensopbouw, pensioen en financiële planning. Met nadrukkelijk de verbinding naar de financiële positie van de ondernemer zelf en zijn personeel. Die gecoördineerde aanpak vereist specifieke kennis en kunde. Bij kunde gaat het vooral over de soft skills van de adviseur.

Advieskloof

We constateren dat de financieel adviesmarkt voor het mkb een verzuilde markt is, met onvoldoende samenhang. Het aanbod qua financieel advies sluit niet goed aan bij de financiële uitdagingen binnen het mkb. Deze advieskloof verdient opvulling, en daarvoor moet financieel advies aan het mkb als een apart vak worden neergezet: wij noemen dat *Financial Business Advice*. Daarbij is de rol van technologie essentieel. Daar waar de meeste fintechbedrijven een deeloplossing voor het mkb bieden (betalingen, verzekeren, financieren) kan de technologie ook het ecosysteem voor integraal financieel advies bieden. Via bijvoorbeeld een platform waarop snelle uitwisseling van kennis, data en documenten plaatsvindt. Of een digitaal dashboard waarin bedrijfsbeslissingen direct worden vertaald naar de consequenties voor privévraagstukken. Waarbij ook de toepassing van online creditratings kan worden geïntegreerd.

Bij een apart vak hoort een goede, multidisciplinaire opleiding van kennis en vooral ook kunde, certificering en eventueel (zelf)regulering. Maar het begint met een duidelijke visie van de financieel adviesmarkt op zijn rol in de transitie van ondernemend Nederland naar sustainable businessmodellen. De financieel adviessector zou meer ambitie moeten tonen richting het mkb, om daarmee de waarde van advies voor ondernemend Nederland te benadrukken. In het belang

van de BV Nederland, maar ook voor de duurzaamheid van het business model van de financieel adviseur zelf.

Vervolgstappen

Om de rol van de financieel adviessector beter in kaart te brengen, is meer onderzoek en ontwikkeling nodig. Onderzoek naar de mate van financiële zelfredzaamheid van de mkb'er en de zzp'er, onderzoek naar de ontwikkeling van de financieel regisseurrol, onderzoek naar de impact van de financiële uitdagingen voor ondernemend Nederland en verdere ontwikkeling van een multidisciplinaire opleiding voor de financieel adviseur mkb. Op basis van die gedegen onderbouwing kan nadere invulling gegeven worden aan de ingrediënten om van 'financieel advies mkb' een echt duurzaam en relevant vak te maken. En kan invulling worden gegeven aan verschillende deskundigheidsniveau's voor deze beroepsgroep.

Conclusie

De behoefte aan financieel advies binnen het mkb verandert. Het aanbod van financieel adviseurs is op dit moment te verkokerd om te kunnen voldoen aan de behoefte bij de ondernemer. Om relevant te blijven zullen financieel adviseurs hun businessmodel voor het mkb moeten aanpassen. Dat vraagt om een integrale aanpak en een multidisciplinaire benadering waarmee 'financieel advies mkb' als een apart vak wordt neergezet. *Financial Business Advice* is de sleutel voor adviseurs om de vertrouwenspersoon van de ondernemer, onderneming en werknemers te worden.

Noten

1 Marcel van Kooten is zelfstandig fiscalist en financieel planner en tevens verbonden aan de HAN University of applied sciences (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen), Fred de Jong is zelfstandig onderzoeker met specialisatie de financieel adviesmarkt en verbonden aan de UvA Amsterdam Centre for Insurance Studies (ACIS).

Bronnen

Accountantweek (2018), Toekomst accountancy: 'nieuwe uitdagingen, geen doemdenken', 20 februari 2018: <https://accountantweek.nl/artikel/toekomst-accountancy-nieuwe-uitdagingen-geen-doemdenken>

CBS (2018), Minder ZZP-ers verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid, 25 mei 2018, Den Haag

Exact (2013), Groot Boekhoudonderzoek onder MKB-ers, Delft

Jong, F. de (2019), Consumentenonderzoek Klantgerichtheid Verzilveren, Rhenen

Jong, F. de & A. Oerlemans (2018), De financieel regisseur als oplossing voor de maatschappelijke uitdaging van financiële zelfredzaamheid, Het Verzekerings-Archief afl. 2 Jaargang 95, 2^e kwartaal 2018, p. 92-101

Kamer van Koophandel (2016), Grip op de tent, ondernemers over hun financiële inzicht, Utrecht

Kantar TNS (2018), Verduurzaming van het energieverbruik in het MKB, april 2018

Nibud (2016), Het bevorderen van financiële zelfredzaamheid, Utrecht

Nibud (2017), Personeel met schulden, Utrecht

Rabobank (2018), Alternatieve financiering voor het MKB: nieuwe financieringsvormen goed voor 1 miljard euro?, Rabobank Themabericht 29 juni 2018, Utrecht: <https://economie.rabobank.com/publicaties/2018/juni/alternatieve-financiering-voor-mkb/>

Register Belastingadviseurs (2016), Whitepaper 'Upgrade naar de Fiscalist 2020': <https://www.rb-plaza.nl/storage/app/media/Whitepaper%20Upgrade%20naar%20De%20Fiscalist%202020%20-%20incl%20PE.pdf>

Rotmans, J. (2017), Omwenteling van mensen, organisaties en samenleving, Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam – Antwerpen, 2017

Van der Veen, M., Van Teeffelen, L., Ibrahimovic, I., & Lentz, M. (2015). Mkb financiering: Behoeftesonderzoek en analyse. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.20226.89287>

Werken in de Fiscaliteit 2015-2016, De fiscalist wordt businessadviseur volgens Melanie van Hemert van PWC, p. 22-23: <https://www.sdu.nl/media/wysiwyg/werkenindefiscaliteit-2015-DEF-LR.PDF>

Wijzer in Geldzaken (2019), Monitor financieel gedrag, Den Haag

Willis Towers Watson (2017), Global Benefits Attitudes Survey, 13 december 2017

Eerste publicatie door Mr. M. van Kooten en Dr. F. de Jong op 3 dec 2019
Laatste update: 3 dec 2019

[Reageer op dit artikel](#)